

Василка Тъпкова-Заимова

1924–2018

Когато ни напусне учен като професор Василка Тъпкова-Заимова, съзнаваме, че една епоха в историческата наука си отива, но завинаги остават в паметта ни нейните идеи, нейните дълбоки проникновения за средновековната българска, балканска и византийска история. Сред многобройните ѝ изследвания личат проучвания по кирилometодиевистика, за етногенезиса на балканските народи, по история на Византия и славяните, за политическия и културен живот на Балканите през Средновековието, историко-географски и демографски проблеми на северните и североизточните български земи, политическа идеология и църковна организация в България, градовете и градския живот в средновековните Балкани; концепцията за „втория“ и „третия“ Рим във византийската и славянската книжовна традиция, византийската и българската агиография и др. Тя отделя специално внимание на епиграфиката, като публикува нееднократно извори за историята на българските земи през XI–XII в. Преоценява ролята на Иван Владислав (1015–1018) в книгата „Битолски надпис на Иван Владислав – самодържец български. Старобългарски паметник от 1015–1016 г.“ (1970), в която е съавтор. В монографията „Долни Дунав – гранична зона на византийския Запад“ (1976) за пръв път анализира военноадминистративната организация на т.нар. отвъддунавска България. Проучванията на проф. Тъпкова върху историко-апокалиптичната книжнина (1996) са нова страница в оригиналната историография. Непреходно значение имат изследването на Дюканжевия списък (каталог на българските архиепископи от XII в.) и нейните обобщаващи проучвания върху историята на Охридската архиепископия. Друга част от трудовете ѝ са посветени на Второто българско царство и на Търновската книжовна школа.

Многобройните ѝ студии, статии и съобщения, са публикувани в авторитетни български и чуждестранни периодични и други издания: „Исторически преглед“, „Études Balkaniques“, „Bulgarian Historical Review“, „Palaeobulgarica“, „Byzantinische Zeitschrift“, „Byzantinoslavica“ и др.

Проф. д-р Василка Тъпкова-Заимова работи в Института по балканистика на БАН от основаването му (1964) и е ръководител на секция „Балканските народи и Византия“ от 1971 до 1989 г. Хоноруван професор във Великотърновския университет от 1975 и сътрудник в Кирилometодиевския научен център от 1993 г., тя бе член на Националния комитет по балканистика, на Международната асоциация за проучване на Югоизточна Европа (AIESEE), на която бе и вицепрезидент, на Международната асоциация по византология, на Международната комисия за издаване на исторически извори, председател на секция „История“ при Съюза на учените в България и др.

Проф. д-р Василка Тъпкова-Заимова е носител на Кирилometодиевска награда (1971) и на ордена „Академични палми“ на Френската академия (1995). Тя е удостоена с титлата *Doctor honoris causa* от университетите в Букурещ през 2003 г. и Велико Търново през 2004 г. като признание за научните ѝ достижения и преподавателска работа. Удостоена е със званието почетен председател на Асоциацията на византинистите и медиевистите в България. Дългогодишната ѝ дейност в научноизследователската сфера включва освен проучвания и издания на историческите източници за Балканите, преводи на гръцки и латински извори. Дългогодишен редактор е на списание „Études Balkaniques“ и поредицата „*Studia balcanica*“.

Делото на проф. Тъпкова-Заимова ще остане като един от жалоните на медиевистиката в Европа и в света. Да бъде светла паметта ѝ!